

Ing. Milada Balková, Ing. Jozef Vernarec, PhD.
SPU Nitra, Mechanizačná fakulta, Katedra stavieb
milada.balkova@uniag.sk

Ing. Zoltán Balko
Autorizovaný krajinný architekt SKA
zlobalko@satronet.sk

VYUŽITIE POTENCIÁLU KRAJINY PRE TVORBU AGROTURISTICKÝCH STREDÍSK

Abstract

Utilization of the original farm to the agrotourism made on the present a great expansion. Slovakia has favourable conditions for the progress of rural tourism and agrotourism.

In the article is particular solution of area of neighbourhood of farm building and farmer boarding-house „Baláž's farmstead”, which is situated in rural zone of cadastral zone Hurbanovo near the village Svätý Peter.

Úvod

Spôsob života ľudí v súčasnosti, hlavne vo väčších mestských aglomeráciách, je vzdialený od prírodného prostredia a tradičných hodnôt života. Svedčí o tom nízka úroveň vedomostí o okolitej krajine, o živých či neživých zložkách ktoré ju tvoria, o práci či chove zvierat a podobne. Späťosť človeka k prírode a pôvodným hodnotám je však trvalá. To vedie k vzniku novodobej formy rekreácie spätnej s pôvodným spôsobom života ľudí na vidieku. Rozvoj vidieckej turistiky a agroturistiky má na Slovensku priaznivé podmienky. Z toho dôvodu sa vytvorilo Slovenské združenie podnikateľov v agroturistike (SZPA), ktoré vzniklo zlúčením niekoľkých regionálnych Spolkov podnikateľov v agroturistike.

Agroturistika predstavuje novú, špecifickú formu cestovného ruchu, ktorá zahŕňa celý rad turisticko – rekreačných aktivít, súvisiacich s cestovaním a pobytom ľudí vo vidieckom prostredí poľnohospodárskych oblastí (Turček, 2002).

Teórie rozvoja vidieckeho priestoru sa v súčasnosti opierajú o ekológiu, potenciál krajiny, sociálno ekonomické väzby, tradície v architektúre, ľudovej kultúre a podobne. Historickým fenoménom vidieckeho priestoru je však poľnohospodárska výroba, ktorá vtlačila našim vidieckym sídlam charakteristickú pečať odrážajúcu spomínané špecifické charakteristiky vidieka (Ilkovič, 2003).

Charakteristika riešeného územia

Riešeným územím je bezprostredné okolie hospodárskeho objektu a bývalej ubytovne „Balážov majer“ (obr.1), ktoré sa nachádza v extraviláne katastrálneho územia Hurbanovo juhovýchodným smerom na Svätý Peter. Územie predstavuje 3 – hektárový vlastný areál agroturistického centra s ponukou programovej náplne vybraných aktivít pre rekreáciu a oddych v prírodnom prostredí typu vidieckeho sídla. Areál bezprostredne nadväzuje na okolitú poľnohospodársku krajinu s fragmentami lesa a vodných plôch, s ktorými tvorí organický celok. Celková rozloha perspektívne využívaného územia predstavuje výmeru 200 ha.

Obr. 1 Pohľad na objekt penziónu

Z poľnohospodárskeho hľadiska ide o intenzívne využívané polia s kvalitnou pôdou černoziem. V zmysle rajonizácie poľnohospodárskych výrobných typov je to oblasť kukuričného výrobného typu. Predmetné územie je dlhodobou intenzívne produkčne využívané, čoho následkom sú len pozostatky pôvodných lesných plôch a remízok zmiešaných dúbav. Dnes nahradené prevládajúcimi porastmi agátu.

Vlastné riešené územie tvorí bezprostredné okolie budúceho penziónu s rozlohou 3 ha. Nachádzajú sa tu pôvodné porasty drevín v obvodovom páse, zo severnej strany je hranicou lesný porast. V severozápadnej časti sa nachádza piesková baňa s vrstvou 6 – 7 m piesku, ktorá miestami vystupuje na povrch. Na väčšine územia je piesok prekrytý tenkou vrstvou menej kvalitnej zeminy. V centrálnej časti sa nachádza objekt bývalej ubytovne pre robotníkov zo začiatku 20. stor. Oproti sa nachádza rozostavaný železobetónový skelet sušiarne tabaku. Zo stavebných objektov je zaujímavá bývalá trafostanica ako výrazný vertikálny prvok. Celkovo je areál silne poznačený stavebnou činnosťou a absenciou využívania a spravovania areálu viac rokov. Nachádzajú sa tu skládky stavebnej sítě a zeminy spontánne porastené ruderálnym porastom. Komunikácie a manipulačná plocha je utlačená hlinito – piesčitá zmes.

Situovanie areálu v krajine je priaznivé, chránené zo severnej strany pôvodným lesom a otvorené na juhovýchod do polí s remízkami. Zachovanie pôvodného lesa a obvodových hmôt zelene umožní vhodné napojenie plánovaných úprav zelene na štruktúru krajiny harmonicky v súlade s rešpektovaním dôležitých krajinných prvkov ekologickej stability.

Celkový návrh riešenia

Pri samotnom riešení predmetného areálu sme vychádzali z požiadaviek investora navrhnuť parkovú úpravu okolia plánovaného penziónu pre agroturistiku s oddychovo rekreačnými aktivitami, ktoré vychádzajú z filozofie agroturizmu doplnené o štandardné prvky rekreačného strediska. Druhý silný a určujúci fenomén bol samotný areál, jeho priestorové a terénne danosti (modelácia terénu) a pôvodné porasty.

Navrhnuté riešenie predstavuje prvú etapu realizácie agroturistického centra a vytvára okamžité možnosti využitia územia. Priamym pokračovaním bude v druhej etape návrh celého územia vrátane oševných postupov, technológií, komunikačnej siete , návrhu nových aktivít v krajine, ochrany jestvujúcich porastov a ich napojenie na ekosystém okolitej krajiny.

Vlastný návrh rieši plochu o výmere 3 ha formou rekreačného prírodne – krajinného parku. Ťažisko územia je vytvorené nádvorím medzi jestvujúcimi objektmi a vytvára kompozičné a prevádzkové centrum areálu. Vstup do areálu je vedený zo severnej strany cez lesný porast, ktorý prechádza voľnou parkovou úpravou do nádvoría. Z južnej strany nádvoría sú umiestnené plošne náročné rekreačné prvky (bazény, tenisový kurt) a tvoria funkčne samostatnú časť riešenej plochy. Vo voľných trávnikových plochách sú umiestnené aktivity (detské ihrisko, ohnisko so sedením), ktoré sú prirodzene začlenené do zelene (obr.2). Pôvodná piesková baňa v severozápadnej časti areálu je po terénnych úpravách svahov navrhnutá ako cvičná plocha pre jazdu na koni a parkúr s amfiteatrovým sedením vo svahu.

Pôvodný objekt na sušenie tabaku je navrhnutý na garáže, sklady a materiál pre poľnohospodársku činnosť a najmä na ustajnenie hospodárskych zvierat s výbehmi. Výbehy so zvieratami budú usporiadané vo forme gazdovského dvora s možnosťou ukážok starostlivosti o zvieratá a spracovanie živočíšnych produktov.

Z komunikačného hľadiska je dôležité oddelenie automobilov od peších trás a pohybu návštevníkov. Preto parkovisko je orientované za budovou penziónu s napojením na príjazdovú komunikáciu. Garáže pre návštevníkov sú umiestnené v hospodársko-prevádzkovej budove (súčasny skelet sušičky tabaku). Tu budú zároveň umiestnené stajne pre kone a hospodárske zvieratá. Tie v zadnej časti budovy zo severnej strany budú ustajnené v hospodárskom dvore, prístupnom pre návštevníkov.

Zeleň tvorí v návrhu dôležitý hmototvorný a kompozičný prvok. Napája riešené územie do okolitej krajiny cez lesný porast a posilňuje poľnohospodársku plochu ako dôležitý ekologický stabilizačný prvok. Zároveň je dôležitým hygienickým a mikroklimatickým prvkom eliminujúcim vietor a prašnosť na piesčitej pôde. Z dendrologického hľadiska tvoria kosť drevinnej vegetácie pôvodné dreviny podľa uvedenej rajonizácie výrobných typov doplnené atraktívnymi solitérami. Trávnaté plochy sú ucelené a tvoria dôležitú súčasť pôdoochranných zásahov v území. Porasty krov zodpovedajú skladbe pôvodných druhov a zohľadňujú nenáročné podmienky rastu v piesčitých pôdach, doplnené sú nenáročnými trvankami, ktoré v detaile spestria porasty drevín.

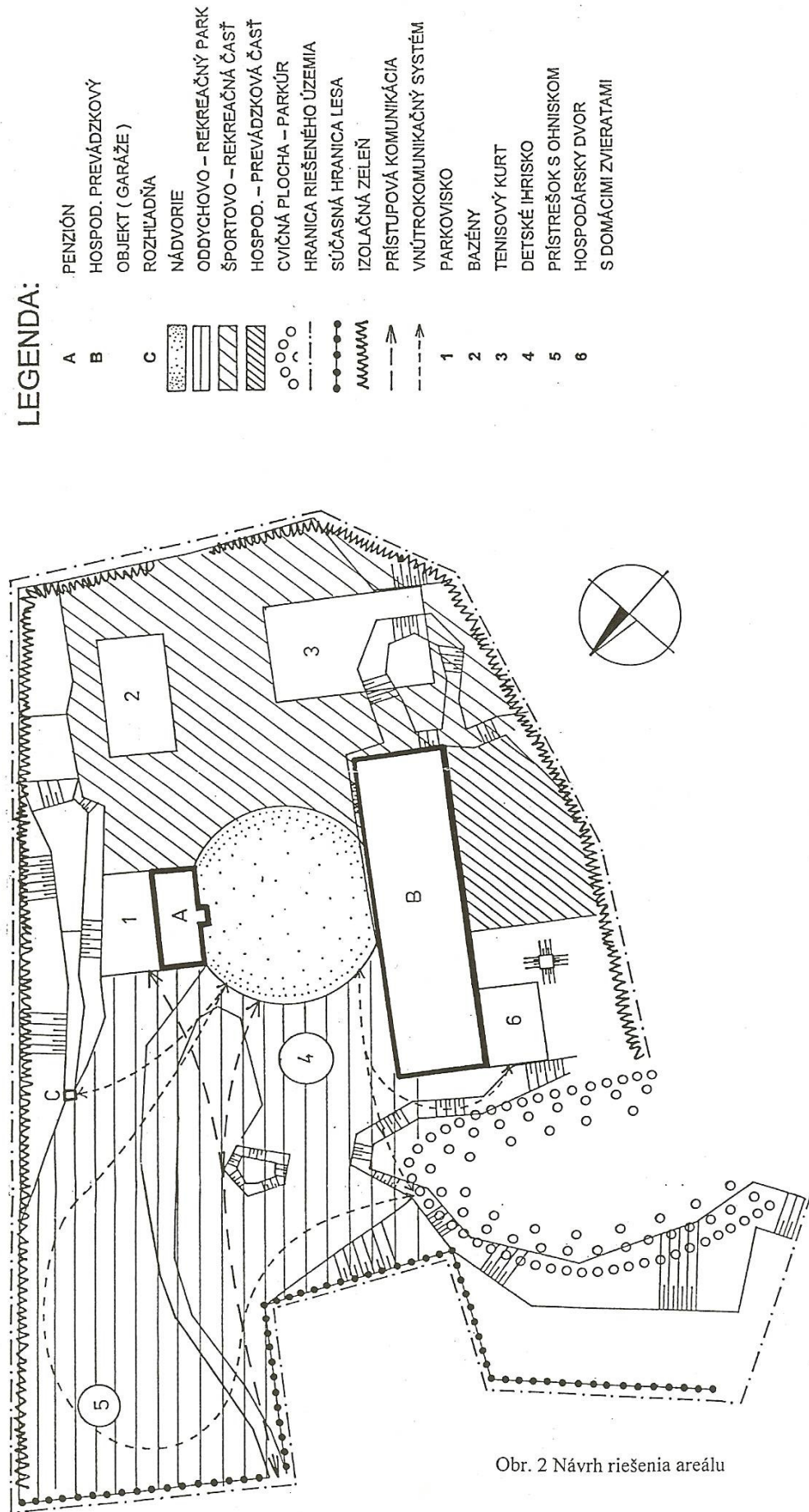
Záver

Cieľom predloženej štúdie a ideového zámeru je navrhnúť spôsob využitia objektov a priestoru Balážovho majera na agroturistické centrum. Lokalizácia areálu v krajine a možnosť využitia priľahlých plôch je dobrým predpokladom naplnenia stanoveného cieľa. Návrh tiež potvrdzuje reálnu možnosť využitia jestvujúcich objektov na ubytovanie a zabezpečenie nevyhnutných podmienok rekreačno – oddychového centra s výrazným fenoménom prírodných a poľnohospodárskych aktivít. Tieto sú vhodne rozšírené o jazdectvo s možnosťou usporadúvania pretekov a súťaží. Dôležitou devízou je pôvodnosť a originalita ponúkaných možností relaxu, športu a vzdelávania pre domácich , ale i zahraničných klientov, ktorí majú možnosť spoznať pôvodný spôsob života a práce na poľnohospodárskej usadlosti.

Literatúra

- [1] TURČEK, Ivan. 2002. Agroturistické centrá v podmienkach Slovenska. In: *Stavba Mesačník pre stavebníctvo a architektúru.*, roč. V, č. 7-8, s. 10 – 11. ISSN 1335 – 5406
- [2] ILKOVIČ, Ján. 2003. Architektúra zariadení poľnohospodárskej výroby v podmienkach koncentrovanej zástavby vidieckych sídiel. In: *Ilkovič, J. a kol.: Vybrané problémy výroby a architektúry vidieka.* Bratislava: Vydavateľstvo STU, 2003, s. 13-28. ISBN 80-227-1919-6.

BALÁŽOV MAJER – AGROTURISTIKA REVITALIZÁCIA VIDECKÉHO SÍDLA

Obr. 2 Návrh riešenia areálu